

ADVIES VAN DE ASDO AAN HET COLLEGE VAN B&W VAN DE GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF

ALGEMEEN

Onderwerp	Toekomstvisie Ooststellingwerf 2040
Vorbereid door:	Themagroep Participatie, Maatschappelijke ondersteuning, Jeugd
Advies:	Gevraagd
Advies gevraagd per:	augustus 2025
Uiterste adviesdatum:	10 november 2025
Advies uitgebracht op:	20 oktober 2025

Advies:

De Advies Raad Sociaal Domein Ooststellingwerf (ASDO) geeft een positief advies over de beleidsnotitie “Toekomstvisie Ooststellingwerf”. Hierbij spreekt de ASDO waardering uit voor de brede consultatie van de verschillende relevante partijen binnen de gemeente, waaronder de ASDO. Ook de terugkoppeling van wijze waarop is omgegaan met de reacties vanuit de verschillende partijen is transparant.

Vanuit de ASDO signaleren we nog enkele specifieke aandachtspunten om mee te nemen in het vervolg (zie argumenten bij het advies).

Inleiding:

De gemeente Ooststellingwerf geeft in de notitie “Toekomstvisie Ooststellingwerf 2040” een lange termijnperspectief op de koers van de gemeente. Hierin is aangegeven welke strategische keuzes de gemeente hierbij stelt. In het document is dit beschreven als “Keuzes over wat we wel doen en wat we laten”.

Strategische keuzes:

- 1) Jongvolwassenen binden (topprioriteit)

2) Concentratie van zorg en geschikte woningen voor ouderen in drie grotere dorpen.
(Oosterwolde, Appelscha en Haulerwijk)

3) Bereikbaar en verbonden

4) Sterke samenhang tussen natuur, landschap, economie en leefomgeving

5) Een gemeente die richting geeft, ruimte laat en samenwerkt.

Uit de toekomstvisie blijkt dat inwoner betrokkenheid en inwoners initiatieven in de toekomst belangrijker worden om met elkaar een gezonde leefomgeving te (blijven) creëren.

In het visiedocument wordt onder andere genoemd dat de gemeente een denktank wil ontwikkelen, waarbij de bewoners (jong en oud) actief worden betrokken bij het verder uitwerken en realiseren van de toekomstvisie.

Vanuit de strategische gekozen speerpunten van de gemeente heeft de ASDO zich bij het geven van haar advies gericht op de volgende aspecten: ouderen zorg , (vertrek) jongeren en participatie.

De ASDO werkt met drie themagroepen (Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugd en Participatie). Vanuit iedere werkgroep hebben afgevaardigden in de voorbereiding tot het advies een toelichting gehad op de conceptversie met de verantwoordelijke beleidsambtenaren. In deze overleggen gemaakte opmerkingen zijn meegenomen in de voorliggende toekomstvisie.

Argumenten bij het advies:

Algemeen:

* Een visie document met een toekomstbeeld tot aan 2040 geeft vaak een positief wenselijk beeld. Dit zien we ook in het document terug. Er is verbondenheid, mensen zijn zoveel mogelijk zelfredzaam of organiseren dat onderling en waar nodig ondersteunt de gemeente daarbij. In de conceptronde heeft het Fries Planbureau aangegeven, dat het goed is dat in de visie wordt aangegeven dat er keuzes moeten worden gemaakt. Dat in het stuk alleen het positieve gevolg van deze keuze wordt beschreven en niet de gevolgen van de gemaakte keuze voor andere terreinen, ziet de ASDO ook in de voorliggende versie toch nog terug. De ASDO ondersteunt dan ook de opmerking van het Fries Planbureau om te expliciteren wat de consequenties van de gemaakte keuzes zijn. Dus als er wordt gekozen voor x dan doen we y niet (en wat betekent dit dan).

-Door de gemaakte strategische keuzes is er weinig aandacht voor jeugd. Daarnaast staat benoemd dat ‘de kloof tussen groepen groeit: tussen arm en rijk, gezond en ongezond, jong en oud. Inwoners van Ooststellingwerf zijn gemiddeld minder gezond dan in de rest van Friesland’ (pg 9). Aangegeven is dat gezondheid een rode draad door de visie is, terwijl investeren in preventie voor zowel gezondheid als welzijn het belangrijk is om te investeren in het jonge kind (inclusie gezinsaanpak).

-In de visie is weinig tot geen aandacht voor het thema inclusie en diversiteit. De ASDO mist een heldere visie op cultuur en migratie. Arbeidsmigranten en statushouders worden enkel benoemd in het onderdeel “*samenhang en leefomgeving*” vanuit een economische blik. Er wordt gesproken over mogelijkheden binnen de arbeidsmarkt, maar niet over wonen van zowel de arbeidsmigranten als statushouders. Tevens ontbreekt hoe zij betrokken kunnen worden bij de samenleving. In de toekomstvisie zou hier uitgebreider bij stil kunnen worden gestaan.

-Helder maken wat de gemaakte keuzes betekent voor sport, kunst en cultuur. De relatie tussen het belang van sport, kunst en cultuur voor verbinding en is van belang in relatie tot gezondheid en welbevinden. Tevens bouw je je netwerk uit en helpt het tegen vereenzaming. Je hoort erbij en doet er toe.

* Zorg bij het realiseren van een denktank over de voortgang en ontwikkelingen van de Toekomstvisie voor een evenwichtige afspiegeling van alle bewoners. De ASDO geeft u het advies dat er een goede vertegenwoordiging wenselijk is vanuit de verschillende bewoners van Ooststellingwerf van jong tot oud. De evaluatie niet eens per vier jaar te laten plaats vinden, maar eens in de twee jaar een evaluatie over de voortgang toekomstvisie te houden.

* Er wordt veel gevraagd van het zelf oplossend vermogen van de inwoners. Met name ten aanzien van de toekomstige zorgstructuren ziet de ASDO dit terug. Tegelijk is de huidige realiteit dat mantelzorgers nu vaak al overbelast zijn en dat door de dubbele vergrijzing dit mogelijk een uitdaging zal gaan worden. De ASDO mist een visie op de wijze waarop iedereen mee wordt genomen in de veranderde rol van de maatschappij. Hoe wordt gewerkt om bewustwording op gang te brengen over het toekomstbeeld en eerlijk communiceren wat de mogelijkheden zijn of niet.

* De twee uitgewerkte beelden (o.a. het leven van Mathijs) vindt de ASDO geen toegevoegde waarde hebben in het beleidsdocument. Als hier wel voor gekozen wordt, laat dan zien hoe het voor een vergelijkbare leeftijdgenoot in 2040 is (dus een jong volwassene in 2040) en mogelijk in een grotere kern en in een kleinere kern.

Met betrekking tot strategische keuze 2: Concentratie van zorg en geschikte woning voor ouderen in drie grotere dorpen (Oosterwolde, Appelscha en Haulerwijk)

* De keuze voor drie grotere kernen met concentratie van zorg en wonen voor ouderen en inzet op behoud basisvoorziening voor kleinere kernen roept wel de vraag op wat dit betekent voor de leefbaarheid in deze kleinere kernen. Hier lijkt nog meer gevraagd te worden van de zelfredzaamheid van inwoners.

Aandachtspunten vanuit de ASDO voor deze strategische keuze zijn:

* beschrijf als gemeente concreet waar ze wel en niet bij betrokken kan worden. Maak en geef heldere communicatie over wat mogelijk wel/dan niet gefinancierd kan worden vanuit de gemeente. Zorg daarbij dat het dichtstbijzijnde netwerk van de oudere, bijv. partner, familie of burens handvatten krijgen om eventueel de oudere te ondersteunen en waar zij, indien nodig aan kunnen kloppen.

* Wees helder over hoe de gemeente het doel denkt te behalen om meer gebruik te maken van het achterliggende / dichtstbijzijnde netwerk. Blijf aandacht houden dat het niet vanzelfsprekend is, dat iedere ouder gebruik kan maken van een eigen sociaal netwerk of achterliggende familierelaties.

* Heb oog voor de digitale vaardigheden van inwoners. Digitalisering zal in de toekomst een (nog) grotere rol gaan spelen, wees duidelijk wat is nodig om te zorgen dat dit voor de inwoners niet tot uitsluiting leidt.

* Daarnaast blijft het belangrijk dat er regelmatig met de oudere gesproken wordt over wat hij/zij nodig heeft, neem ouderen op een opbouwende manier mee in de huidige en toekomstige digitalisering.

- Bij deze strategische keuze staan veel gewenste resultaten (wat willen we bereikt hebben in 2024) verwoord die niet gekoppeld kunnen worden aan het thema concentratie van zorg en geschikte woningen. Bijvoorbeeld dat de mentale gezondheid van jongeren beter is dan in 2025. Hier een betere relatie in leggen is wenselijk.

Met betrekking tot strategische keuze 5. Een gemeente die richting geeft, ruimte laat en samenwerkt.

In dit deel van de toekomstige visie komt enkele keren in de zinsnede voor dat in de toekomst de gemeente zal 'loslaten' als dat mogelijk is en zaken goed geregeld zijn. Het woord loslaten geeft de indruk dat er geen verantwoordelijkheid meer bestaat. De ASDO is van mening dat in samenwerkingsrelatie het gaat om ruimte geven, maar zeker betrokken en verantwoordelijk blijven.

IMPACT ADVIES VOOR DE INWONERS C.Q. DE SPECIFIEKE DOELGROEP VAN HET ADVIES

De toekomstvisie raakt alle inwoners van Ooststellingwerf en door de voorgestelde strategische keuzes geeft het aan waar de gemeente de komende jaren prioriteit aan wenst te geven. Deze keuzes laten zien dat in deze toekomstvisies van inwoners meer betrokkenheid wordt verwacht vooral ook als het gaat om zorg, welzijn en leefomgeving. De keuze met betrekking tot zorgconcentratie en daaraan gerelateerde woningbouw is belangrijk om goed van op de hoogte te zijn.

KANTTEKENINGEN

Bij de bespreking om te komen tot een advies zijn nog een aantal kanttekeningen bij het document naar voren gekomen die o.i. los van het advies maar mogelijk wel bruikbaar in het verdere proces om te werken aan de toekomstvisie.

Gemaakte opmerkingen:

Keuze 1. De doelen. (pagina 18)

In 2040 meer jongvolwassenen en jonge gezinnen dan in 2025.

Wat gemist wordt is een 0 meting en een duidelijk doel, hoeveel meer jong volwassenen en hoeveel meer jonge gezinnen. De opmerking wordt als vaag 'beschouwd', het zou goed zijn dit doel meer concreet te maken. Dit geldt ook voor jongeren die mogelijk terugkeren na hun studie. Hoeveel zijn dat er nu en hoeveel zouden dit moeten zijn in 2040.

Deze opmerking geldt voor concretisering van de doelen is van toepassing op meerdere keuzes en geformuleerde doelen in de toekomstvisie.

Keuze 2 (pagina 23)

De keuze om de meeste woningen in Oosterwolde toe te voegen. Wanneer dit is op basis van de verhoudingen (het aantal inwoners per dorp) is dan zou dit prima zijn. Maar wanneer dit iets anders betekent dan gaat dit ten koste van de leefbaarheid van de andere dorpen en hier lijkt het wenselijk hier niet voor te kiezen. Bij de argumentatie voor deze keuze staat (zonder onderbouwing met bewijs) het geldt centraal en niet de mens (de inwoners). Daarnaast staat in het concept dat bij woningbouw in de kleinere kernen het initiatief van de inwoners moet komen. Het lijkt alsof zij los staan van Oosterwolde en o.i. heeft de gemeente verantwoordelijkheid voor alle inwoners en alle dorpen en niet alleen voor Oosterwolde.

Zo als het er nu staat moeten deze doelen in 2040 gerealiseerd zijn. Dit anders formuleren.

SUGGESTIES AAN COLLEGE

Houd als gemeente aandacht voor de leefbaarheid van de dorpen, streken. Door wegvallen van voorzieningen waaronder school, gebrek aan woningen en winkels (bijv dorpssuper) wordt het wonen van jongeren of terug keer jongen naar dorp, streek minder aantrekkelijk.

Als gemeente zorgen voor de ontwikkeling van centraal punt binnen een dorp, waar bewoners terecht kunnen. In dit steunpunt zouden tevens deskundigen aanwezig kunnen zijn waar bewoners terecht kunnen voor vragen over bijv. zorg, hulp en/of ondersteuning. (vb Oldeberkoop)

Cultuur is belangrijk voor gedrag en samenleving, dit bepaalt hoe mensen met elkaar omgaan en zich gedragen. Dit brengt ook verbinding bijv. door gedeelde geschiedenis. Tevens bouw je je netwerk uit en helpt tegen vereenzaming. Als gemeente duidelijk maken in hun toekomstvisie wat hun mogelijkheden zijn voor realisatie en behoud van de eigenheid in cultuur (waaronder streektaal, culturele activiteiten)

Daarnaast dient de gemeente bewust te zijn dat, mantelzorgers en vrijwilligers die nu ondersteunen in de komende jaren en door de vergrijzing afnemen. Veel vrijwilligers cq mantelzorgers van nu kunnen de hulpvragers zijn van 2040. De gemeente dient hier (ook nu al) alert op te zijn. Dit mee te nemen in het beleid toekomstperspectief.

KORTE SAMENVATTING ADVIES

Het ASDO geeft een positief advies t.a.v. de Toekomstvisie Ooststellingwerf 2040. De brede consultatie in het proces wordt gewaardeerd. In de geschetste visie is aangegeven dat de gemeente keuzes maakt en deze keuzes worden uitgewerkt. Wat ontbreekt is een helder beeld wat deze keuzes betekenen voor hetgeen hierdoor in de toekomst geen speerpunt is. In de toekomstvisie wordt duidelijk dat veel wordt gevraagd van inwoners als het gaat om betrokkenheid bij de leefomgeving, met name ten aanzien van de geschetste zorgstructuren. De keus voor drie kernen qua zorgstructuur en woningbouw roept de vraag op hoe in de kleinere kernen de leefbaarheid op niveau kan blijven en wat dit daar van de inwoners vraagt. Bij de keuze om te richten op jongeren/jongvolwassenen wijzen we er op dat als gezondheid een rode lijn door de toekomstvisie is, dat de aandacht voor jeugd onderbelicht lijkt te zijn.

Samenvattend geven we voor het vervolg mee:

- * beschrijf helder wat er wel en niet van de gemeente verwacht kan worden
- * realiseren denktank: regelmatig evalueren ipv eens per 4 jaar, eens per 2 jaar
- * overleg regelmatig met de bewoners (jong en oud) uit de verschillende woonkernen/dorpen, zodat een toekomstperspectief duidelijk en concreet kan worden
- * houd rekening met de mogelijkheden cq onmogelijkheden van hoog en laagopgeleide ouder(s), arm en rijk, waardoor de kans op gelijke kansen voor iedereen niet evenredig kan zijn. Zorg voor een aanpak waarbij van jongs af aan kinderen gevolgd worden.
- * besteed aandacht aan kunst, cultuur, taal (ook vanuit de eigen omgeving).

Valid Signed door Bert van Riezen
op 28-10-2025

Bert van Riezen

Voorzitter ASDO a/i